

TÖRTÉNELEM

3. MINTAFELADATSOR

EMELT SZINT

2015

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint!

1. Jó válasz	✓ + műveleti vagy tartalmi elem megjelölése
2. Hiány(osság)	√
3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz	[]
4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)	/
5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)	_____
6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás)	~~~~~
7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)	-----
8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)	=====

(Durva helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis- és nagy kezdőbetű tévesztése (pl. Római Birodalom, Széchenyi, napóleoni, németországi),
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- tagadószó egybeírása,
- az ly - j tévesztése.)

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, **a jobb oldali téglalapba kell beírni a tanuló által elért összes/teljes pontszámot.**

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó részpontszámokat is írja a dolgozat(ok)ra!

Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl.

A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme tovább már nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1-1 pont jár;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5-0,5 pont jár.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások ”pl.”-val kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz-hamis), az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A kerettantervekben szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak pontos helyesírással értékelhetők.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni:

- ha ez az összpontszám egész szám, akkor az Összesen rovatba, majd megismételve az I. Elért pontszám egész számára kerekítve rovatba is;
- ha ez az összpontszám törtszám, akkor az Összesen rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) az I. Elért pontszám az egész számra kerekítve rovatba.

A javítókulcstól csak különösen indokolt esetben lehet eltérni.

Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen három feladat értékelhető:

egy az **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid (1.)** feladat,

egy a **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú (2.)** feladat,

egy valamely **történelmi probléma több korszakon átívelő bemutatására irányuló hosszú (3.)** feladat.

Az első és a második szöveges feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia. A harmadik feladatnál bármelyik esszét választhatja a vizsgázó, függetlenül attól, hogy melyik variációt írta meg az első két feladat esetében.

A feladatok értékelése a tanulók hibás feladatválasztása esetén:

Ha a tanuló helytelenül választott a korszakok, a feladattípus stb. vonatkozásában, akkor azt a feladatát kell figyelmen kívül hagyni, amelyikben a kevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontveszteség éri.

Ha a tanuló háromnál több feladatba is belekezd, de nem jelöli egyértelműen a választását, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni.

2. A feladatok értékelése

A feladatok értékelésében a következő szempontok a meghatározók:

- a) feladatmegértés,
- b) a követelményeknek (kompetenciák, tartalmak, kifejtettség) való megfelelés.

A szöveges feladatok értékelése a javítókulcs felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához:

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?
- A témátartás, a lényeg kiemelése: lényegre törően, a feladatban felvetett problémára koncentrálna-e?

- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- A műveleti sokszínűség és eredményesség: használja-e a megfelelő forrásokat, és tud-e lényeges megállapítást, következtetést tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a feladatmegértésre adható 2 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot, azaz van-e legalább egy jó megállapítása az adott kérdéstről. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet. Amennyiben a feladatmegértése megfelel az adott feladat értékelési útmutatójában feltüntetett elvárásoknak, és a forráshasználatra és az eseményeket alakító tényezők feltárására adható pontok több mint felét megkapta a vizsgázó, 2 pontot kap.

b) A tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, ismeretszerzés, a források használata stb.) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket és a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket az adott szempont kezdőbetűjével jelöltük:

Szempont	Jel	Tartalmi elem jelölése
Ismeretszerzés, a források használata	F	F1., F2., F3. stb.
Kommunikáció és a szaknyelv alkalmazása	K	K1., K2., K3. stb.
Tájékozódás térben és időben	T	T1., T2., T3. stb.
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E	E1., E2., E3. stb.

Szoros összefüggés van az értékelési szempontok között, a műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők. Az értékelési útmutató tartalmazza a műveleti elemeket, de pontszám nem rendelődik hozzá. Egy tartalmi elem két részből tevődik össze: a rögzítésből és a következtetésből/megállapításból.

Általános szabályként az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni:

Egy-egy szempontelemhez/kompetenciához egy vagy több tartalmi elem is tartozhat. A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásoknál és a következtetéseknel – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél a „vagy” szóval elválasztva több válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

Az értékelés pontozása a **rövid esszé** esetében:

	Pontozás	
Feladatmegértés		2 pont
Tájékozódás térben és időben	T (tér és idő)	2 pont
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1. (általános és konkrét fogalmak) K2. (szerkesztettség, logikus felépítés, nyelvhelyesség, helyesírás)	4 pont
Ismeretszerzés, a források használata	F1. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) F2. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont)	6 pont
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) E2. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont)	6 pont
Összesen		20 pont
Vizsgapontszám	Osztószám: 2	10 pont

Az értékelés pontozása a **hosszú esszé** esetében:

	Pontozás	
Feladatmegértés		2 pont
Tájékozódás térben és időben	T1. (idő) T2. (tér)	4 pont
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1. (általános fogalmak) K2. (konkrét fogalmak) K3. (szerkesztettség, logikus felépítés, nyelvhelyesség, helyesírás)	6 pont
Ismeretszerzés, a források használata	F1. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) F2. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) F3. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) F4. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont)	12 pont
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) E2. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) E3. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) E4. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont)	12 pont
Összesen		36 pont
Vizsgapontszám	Osztószám: 2	18 pont

Az értékelés pontozása a **történelmi probléma több korszakon átívelő bemutatására irányuló hosszú (3.) feladat** esetében:

	Pontozás	
Feladatmegértés		2 pont
Tájékozódás térben és időben	T1. (idő) T2. (tér) T3. (értékeli a téma térbeli, időbeli elemeit)	6 pont
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1. (általános fogalmak) K2. (konkrét fogalmak) K3. (szerkesztettség, logikus felépítés, nyelvhelyesség, helyesírás)	6 pont
Ismeretszerzés, a források használata	F1. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) F2. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) F3. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) F4. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) F5. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont)	15 pont
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) E2. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) E3. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) E4. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont) E5. rögzítés (1 pont) + megállapítás (2 pont)	15 pont
Összesen		44 pont
Vizsgapontszám	Osztószám: 2	22 pont

A „Tartalmi elemek” (F1., F2., F3., K1., K2. stb.) pontozása

Pont akkor adható, ha a válasz helyes adatot tartalmaz, az elemzés hivatkozik a forrásokra (szerzőre, szándékokra, körülményekre stb.), valamint jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említi az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyisége(ke)t.

Nem adható pont , ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.
--

A javítás folyamán a javító tanár a jó válaszok/válaszelem megjelölése (✓) mellett jelzi azt is a sor szélén, hogy mely szempont szerinti megoldáselemet értékelte: a szempont kezdőbetűje megszámozva szerepel (pl. F1., F2., F3., vagy K1., K2., stb.). Az értékelési útmutatóban be kell karikázni a megfelelő pontszámot.

Az esszékérdések esetében az egy rögzítésre és a hozzá kapcsolódó megállapításra összesen három részpont adható. Ebből a megállapítás maximum kettő részpontot érhet, abban az esetben, ha a megállapítás helyes, és lényegi kérdésre irányul. Egy részpont jár a megállapításért, ha a megállapítás pontatlan, részleges, vagy nem a lényeges elemekre vonatkozik. 0 részpont jár, ha a megállapítás hiányzik, vagy téves.

Az esszénél a következő jelöléseket alkalmazzuk (pl. E1 esetében):

- Ha az adott kompetenciához kapcsolódó rögzítés történik, de a megállapítás hiányzik, vagy téves, a jelölés: E, és 1 részpont jár;
- Ha az adott kompetenciához kapcsolódó rögzítés **és** egy ahhoz kötődő pontatlan, részleges megállapítás történik, a jelölés: E1, és 2 részpont jár;
- Ha az adott kompetenciához kapcsolódó rögzítés **és** egy ahhoz kötődő helyes, lényegi elemre vonatkozó, összetett megállapítás történik, a jelölés : E1., és 3 részpont jár.¹

A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásoknál és a következtetéseknel – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél elválasztva több válaszlehetőség is szerepel (/), mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és az a válaszelem is értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2-3 sort, a hosszú feladatoknál kb. 4-5 sort jelent.

4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot!
7. Számítsa ki a három esszéfeladatban elért összesített vizsgapontszámot, majd írja be a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba.

A feladatsorban nem jelölt források származási helye: a korábbi OFI fejlesztések feladataiból származnak

(a DVD-n lévő anyag 2007-es).

¹ Az alkalmazott jelölések az OFI történelem tantárgyi munkacsoportjának ajánlásai, kísérleti jelleggel kerültek a feladatsorba. A javítás végleges eljárását az OH tételkészítő bizottsága dolgozza ki.

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. **A római császárság kialakulása.** (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

- a) köztársaság
- b) Caesar *vagy* Julius Caesar
- c) Kr.e. 44.
- d) a katonákra *vagy* a hadsereg tagjaira
- e) Augustus a béke megteremtésére törekedett *vagy* Augustus a Római Birodalom biztonságának megteremtését tartotta fontosnak *vagy* a vizsgáló érvelhet a Pax Romana megteremtésének szándékával is.

Minden más, tartalmilag helyes válasz elfogadható.

- f) A szöveg Augustus tetteit próbálja igazolni *vagy* uralmának legitimitációját szolgálja a szöveg *vagy* a birodalom több városában olvasható volt a szöveg, ez arra utal, hogy a tömegek számára kívánta elérhetővé tenni az állításait.

Minden más, tartalmilag helyes válasz elfogadható.

2. **A szerzetesrendek jellemzői.** (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) engedelmesség
- b) tisztaság
- c) szegénység
- d) apát
- e) Szent Benedek

3. **Az Anjou-kori társadalom.** (Elemenként 0,5 pont, a) 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) egyház (nem elfogadható: püspök) (1 pont)
- b) kapuadó *vagy* rovásadó *vagy* portális adó
- c) C
- d) kilenced
- e) E

4. **A kora újkori gazdasági változások.** (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) manufaktúra
- b) a juhok/birkák tartása révén *vagy* a juhok/birkák gyapját használják fel
Minden más, tartalmilag helyes válasz elfogadható.
- c) A munka részfolyamatokra bontása *vagy* a munkamegosztás bevezetése.
Minden más, tartalmilag helyes válasz elfogadható.
- d) munkás *vagy* bérmunkás
- e) textilipar

5. **A Rákóczi-szabadságharc előzményei.** (Elemenként 0,5 pont, g) 1 pont, összesen 4 pont.)

a)-d) (Négy válaszelem írása szükséges):

A nemzet megsértett szabadsága *vagy* az ősi törvények szégyenletes eltörlése *vagy* a szabad királyválasztás megszüntetése *vagy* az örökletes királyság kialakítása *vagy* eltörölték Jeruzsálemi Endre király nagyfontosságú törvényét *vagy* eltörölték az Aranybullát *vagy* eltörölték az ellenállási záradékot *vagy* eltörölték, hogy törvénysértés esetében szembeszegülhessenek a nemesek a királyokkal.

Az a) és d) lehetséges válaszok sorrendje felcserélhető.

- e) 1205
- f) 1235
- g) Habsburg (A Habsburg-Lotharingiai nem elfogadható.) (1 pont)

6. Az ipari forradalom hatása. (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)a) B) A XIX. század második feleb) C) középosztály

c) felsőbbrendűséggel vagy a fehér faj felsőbbrendűségével

d) A kereszténység védelmével.

*A c)-d) válasz felcserélhető.*e) Az állam befolyásolni kívánta a felnövekvő generációt *vagy* az állam a tanulók öntudatára akart hatni.*Minden más, tartalmilag helyes válasz elfogadható.*f) A vörös szín élénk, vonzza a tekintetet *vagy* a figyelmet rá akarták irányítani az elfoglalt területek nagyságára.*Minden más, tartalmilag helyes válasz elfogadható.***7. A dualizmus társadalma, életmódja.** (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)a) a női emancipációt *vagy* a nők egyenjogúsítási törekvéseit

b) újságot olvas, biliárdozik, dohányzik, kártyázik, parancsolgat, iszik (nem elfogadható: gyerekekkel foglalkozik, gyereket szoptat, gyereket altat)

*Bármelyik kettő elfogadható, a sorrend mindegy. Nincs pontmegosztás.*c) A gyerek nem kap elég figyelmet a nőtől/anyától *vagy* a gyerek/csecsemő ábrázolása utal rá *vagy* a gyerekevelés.*Minden más, tartalmilag helyes válasz elfogadható.***8. Az olasz fasizmus.** (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) 1922

b) szocialista *vagy* kommunista

c) korporatív állam

d) Nem utasítja el az együttműködést az olasz állam eszmei alapon. (*Állást kell foglalnia a vizsgázónak.*) Konkordátumot *vagy* megegyezést köt a katolikus egyházzal, *vagy* a katolikus vallás államvallás lesz *vagy* felvette a diplomáciai kapcsolatot Olaszország a Szovjetunióval.*Minden más, tartalmilag helyes válasz elfogadható.**Pontmegosztás nincs: állásfoglalás + indoklás = helyes érvelés. A sorrend mindegy.***9. A magyar revízió.** (Elemenként 0,5 pont, i) 1 pont, összesen 5 pont.)

	A revízió időpontjai	A sorszám
a)-b)	1938. november 2.	1., 4.
c)	1939. március 15.	7.
d)-e)	1940. augusztus 30.	2., 6.
f)	1941. április	5.

g) A Jugoszlávia elleni támadás után.

*Esetleg utal arra a vizsgázó, hogy ki volt a támadó fél: a németek/magyarok.*h) 1941. június 26. *vagy* 27.

i) Bárdossy László (1 pont)

10. **Nemzetközi konfliktusok.** (Elemenként 0,5 pont, i) 1 pont, összesen 5 pont.)

a) szuezi válság

Az állam neve	A képi megfelelője
b) Egyiptom	c) szfinx <i>vagy</i> piramis
d) Nagy-Britannia	e) oroszlán
f) Franciaország	g) (gall) kakas

h) Izrael

i) A brit és a francia erőknek a két szuperhatalom követelésére eredménytelenül vissza kellett vonulniuk *vagy* a konfliktus megmutatta, hogy a brit és a francia erők elveszítették a korábbi szerepüket a térségben. (1 pont)

Minden más, tartalmilag helyes válasz elfogadható.

11. **Magyarország 1945-1949.** (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) 16%

b) MKP *vagy* Magyar Kommunista Párt *esetleg* kommunista párt

c) forintot *vagy* koronát

Minden helyes magyar pénznemhez kapcsolódó válasz elfogadható. Ne pengőt írjon a vizsgázó.

d) 1949

12. **A nemzetiségek Magyarországon.** (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

a) országgyűlés

b) görög

c) parlamenti *vagy* országgyűlési

II. SZÖVEGES FELADATOK

13. Az USA létrejötte. (rövid)

Műveletek és tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az amerikai Függetlenségi nyilatkozat alapján mutatja be a felvilágosodás hatását és az alkotmányosság alapelveinek az érvényesülését. A válasz a forrásrészletek felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel, a vizsgázó az állításait a források és ismeretei alapján logikusan és szakszerűen támasztja alá.	0–2		
		0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és a térbeli és időbeli elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését.	0–2		
	T Rögzíti, hogy az amerikai Függetlenségi nyilatkozat kiadására 1776. július 4-én került sor, és alapvető szerepet játszott az Amerikai Egyesült Államok létrejöttében.	0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.	0–4		
	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. alkotmányosság, nyilatkozat, modern demokrácia/pl. felvilágosodás, függetlenségi háború, népszuverenitás/népfelség elve, emberi jogok.	0	1	2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, a források használata	A vizsgázó beépíti a válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.	0–6		
	F1 Rögzít egy lényeges tény a felvilágosodásra vonatkozóan (pl. a felvilágosodás hatása egyértelműen kimutatható a nyilatkozatban), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. megjelenik a népfelség elve/a zsarnok fejedelem eltávolítható/az észelvűségekre hivatkozik).	Rögzítés		
		0	1	
	Megállapítás			
	0	1	2	
	F2 Rögzíti, hogy az alkotmányosság alapelvei megjelennek a dokumentumban (pl. azonosítja az emberi jogokat: az egyenlőséghez/szabadsághoz/élethez való jog), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az emberi jogok érvényesülését fontosnak tartják/az emberi jogok biztosítása törvényként később megtörténik).	Rögzítés		
0		1		
Megállapítás				
0	1	2		
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgázó bemutatja a felvilágosodás alapelveit, valamint az alkotmányosság alapelveinek érvényesülését.	0–6		
	E1 Rögzít az alkotmányosság alapelvei közül legalább hármat (pl. a hatalmi ágak elválasztása, a népszuverenitás, a törvények uralma, az emberi és polgári jogok)/rögzíti, hogy a nép jogának tekinti a fennálló rend megváltoztatását, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a nyilatkozatban az emberi jogok érvényesülésének igénye elsődleges/megjelenik a népszuverenitás érvényesülésének a fontossága).	Rögzítés		
		0	1	
	Megállapítás			
	0	1	2	
	E2 Rögzíti a nyilatkozat kiadásának körülményeit (a 13 amerikai angol gyarmat adja ki/az amerikai függetlenségi háború részének tekinthető), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a déli és az északi államok egységesen lépnek fel az angolok ellen/elvezet ez az esemény az USA megalakulásáig/a függetlenség kivívásáig).	Rögzítés		
0		1		
Megállapítás				
0	1	2		
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, az eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>				

A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM	20
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM	10

14. A náci gazdaságpolitika a világháborúig. (rövid)

Műveletek és tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a náci gazdaságpolitika közvetlen előzményeit és céljait mutatja be az 1930-as években. A válasz a forrásrészletek felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel, s vizsgázó az állításait a források és az ismeretei alapján logikusan és szakszerűen támasztja alá.	0–2		
		0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és a térbeli és időbeli elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését.	0–2		
	T Rögzíti, hogy a világgazdasági válság (1929–1933) hatására erősödött a náci propaganda Németországban vagy közli, hogy a nácik 1933-ban kerültek hatalomra Németországban.	0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0–4		
	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. gazdaság, állam, ipar, mezőgazdaság, bank, piac, propaganda/pl. gazdasági válság, válságkezelés, tőzsde, fasizmus, nemzetiszocializmus.	0	1	2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, források használata	a A vizsgázó beépíti a válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.	0–6		
	F1 Rögzít egy lényeges tényt a szöveg alapján (pl. új munkahelyek teremtését ígérte/hangsúlyozta, hogy összefogással lehet a válságból kijutni / Hitler vezetésével szüntethető meg a gazdasági válság), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a náci propaganda hangsúlyozta a gazdasági válság hatásait/a válság megszüntetésének lehetőségeit/a nácik hatottak az emberek érzelmeire a hatalom megszerzése érdekében).	Rögzítés		
		0	1	
	F2 Rögzít egy lényeges tényt a plakát alapján (pl. a gazdasági válság utáni időszak gazdasági céljaira utal/a tömeg gazdasági befolyásolását központilag irányították), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az állam a vevők szokásait is szabályozni kívánta/a válság megoldásának egyik eszköze a fegyvergyártás/az állam a termelés irányításával kívánja a gazdaságot stabilizálni).	Megállapítás		
		0	1	2
	Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai problémaközpontú gondolkodás	A vizsgázó a világgazdasági válság hatására körvonalozódó náci gazdaságpolitikát mutatja be.	0–6	
E1 Rögzíti, hogy a válság fő tényezője a túltermelés és a munkanélküliség, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a náci propaganda e két probléma megoldására irányult elsősorban/a munkanélküliség problémáját a munkahelyek megteremtésének hangsúlyozásával kívánták megoldani/a túltermelés		Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
0	1	2		

	megakadályozására kiiktatta a piaci szereplők közötti versenyt [pl. kényszerkartellezési törvény]/a válságkezelés a gazdasági célok mellett politikai és társadalmi célokat is szolgált, szerepe volt a nácik hatalomra kerülésében).			
	E2 Rögzíti a vizsgázó, hogy a nácik milyen konkrét intézkedéseket tesznek a hatalomba kerülésük után a gazdasági válság felszámolására (pl. átszervezték a gazdaság irányítását/közmunka-programokat indítanak, infrastrukturális beruházásokat hajtanak végre/a fegyvergyártást fokozzák/a gazdaság fejlesztésének háttérében háborús célok megvalósítása állt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a Birodalmi Bank létrehozása/a valuta szabályozása/az új munkahelyek teremtését és a piac bővítését az infrastruktúra fejlesztésével oldották meg <i> vagy az 1930-as években a korábbi tervek alapján az autópálya-építéseket kivitelezik/a fegyvergyártással készülnek a leendő konfliktusokra is, de a gazdaság termelékenységét is biztosította/a program megvalósítása során éltek a propaganda lehetőségeivel/1934-re csökken a munkanélküliség).</i>	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, az eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>				
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		20		
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		10		

15. Hunyadi János törökellenes harcai. (hosszú)

Műveletek és tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Hunyadi János törökellenes harcait mutatja be a kereszténység védelme érdekében. A válasz lényegre törően mutatja be, hogy Hunyadi János hadjáratai mennyiben tudták támogatni a sikeres törökellenes politikát, a kereszténység védelmét. Az elemzés feltárja, hogy melyek azok a körülmények, amelyek elvezettek a nándorfehérvári győzelemig.	0–2		
		0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és a térbeli és időbeli elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését.	0–4		
	T1 Rögzíti, hogy az események a XV. század közepén történtek (pl. a várnai csata 1444-ben, a nándorfehérvári diadal 1456-ban).	0	1	2
	T2 Rögzíti a téma területi vonatkozásait (pl. Magyar Királyság, Várna, Nándorfehérvár), <i> vagy tisztában van a Magyar Királyság nemzetközi helyzetével, a török terjeszkedéssel.</i>	0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0–6		
	K1 Használja a következő általános fogalmakat: pl. terjeszkedés, támadás, védekezés, királyság, birodalom stb.	0	1	2
	K2 Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket (pl. keresztény, szpáhi, janicsár, végvár, katonaállam, szultán, báró, nemes, bandérium, zsoldos stb.).	0	1	2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi	0	1	2

	vagy helyesírási hibát.			
Ismeretszerzés, a források használata	A vizsgázó a forrásokat felhasználja a válaszadáshoz, állításait a források felhasználásával, saját következtetéseivel támasztja alá. (Négy egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás).	0–12		
	F1 Rögzíti az itáliai forrás alapján, hogy pl. Hunyadi a kereszténység védelmezőjének tekintették Európában, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. hírnevét az 1442-es kereszténységet is védő hadjárataival alapozta meg/támadó taktikát alkalmaz a törökök ellen: a „hadak villáma”/a törökök komoly ellenfélnek tartják már 1442-ben).	Rögzítés		
		0	1	
	F2 Rögzíti a térkép alapján, hogy pl. védekező és támadó hadjáratai is voltak Hunyadinak, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. sikeresen védi meg az ország területét, a kereszténységet/csatát nyer Gyulafehérvár mellett/Nándorfehérvárnál/támadó hadjáratainak egy része sikeres pl. a hosszú hadjárat/érték vereségek is, pl. Várna/Rigómező).	Megállapítás		
		0	1	2
		Rögzítés		
	F3 Rögzíti a várnai csatáról szóló szöveg alapján, hogy pl. Hunyadi gondoskodott a megfelelő taktikáról a török ellen/a forrás utal a király/I. Ulászló szerepére, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a váratlan túlerővel szemben gyors támadást alkalmazott/a harc helyszínéül megfelelő terepet választott a török támadás kivédésére/mocsár védte az egyik szárnyát/próbálta ellensúlyozni a török fölényt/szekérvárat állított a másik szárnyon).	Rögzítés		
		0	1	2
		Megállapítás		
	F4 Rögzíti a Thuróczy-krónika alapján, hogy pl. Hunyadi Nándorfehérvár védelmére indult/az ostrom során említi a védők összetételét, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a fő cél a török előrenyomulás megakadályozása/a kereszténység védelme volt/a török hajózárat áttörve hatolt be a várba Hunyadi/a védők egy része képtelen volt: pl. a keresztések).	Rögzítés		
0		1		
Megállapítás				
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgázó elemzi Hunyadi törökellenes politikáját (négy egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás).	0–12		
	E1 Rögzíti, hogy Magyarországot a „kereszténység védőbástyájának” nevezték a korszakban, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Hunyadi a keresztény Magyar Királyság hadvezéréként, majd kormányzójaként, de nagybirtokosként is védte a területet a törökkel szemben).	Rögzítés		
		0	1	
	E2 Rögzíti Hunyadi törökellenes csatáinak, hadjáratainak eredményét (pl. 1442: Szentimre – vereség, Gyulafehérvár – győzelem; 1443–44: „hosszú hadjárat” – győzelem; 1444: várnai csata – vereség; 1448: rigómezei csata – vereség, 1456: nándorfehérvári diadal), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a vereségek egy részét befolyásolta, hogy külső körülmények miatt volt Hunyadi sikertelen – elárulták, más taktikát alkalmaztak, mint amit meghatározott).	Megállapítás		
		0	1	2
Rögzítés				

	E3 Rögzíti, hogyan járult hozzá Hunyadi harcmódora a győzelmekhez, a kereszténység védelméhez/tárgyalja a nándorfehérvári diadal körülményeit, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. felhasználja itáliai/csehországi/huszita tapasztalatait a hadsereg szervezésekor: zsoldosokat, népfelkelőket, kereszteseket is irányít; a huszita szekérvár, a lovas támadás, a naszádosok felhasználása stb.)	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja az elemzését.	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, az eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>				
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		36		
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		18		

16. A Rákosi-korszak. (hosszú)

Műveletek és tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a Rákosi-korszak pártállami rendszerének működését és politikáját mutatja be. Az elemzés feltárja, hogy melyek azok a körülmények, amelyek elvezettek a személyi kultusz kialakulásáig.	0–2		
		0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és a térbeli és időbeli elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését.	0–4		
	T1 Rögzíti, hogy az események az 1949–1956 közötti időszakra (esetleg az 1952–1953 közötti miniszterelnökségére) vonatkoznak.	0	1	2
	T2 Rögzíti a téma területi vonatkozásait (pl. tisztában van a nemzetközi helyzettel, a Szovjetunió befolyásával).	0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0–6		
	K1 Használja az alábbi általános fogalmakat: pl. diktatúra, megszállás, miniszterelnök, párttitkár, egypártrendszer stb.	0	1	2
	K2 Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket (pl. államosítás, internálás, pártállam, ÁVH, kitelepítések, Magyar Dolgozók Pártja (MDP), koncepciós perek stb.).	0	1	2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, a források használata	A vizsgázó a forrásokat felhasználja a válaszadáshoz, állításait a források felhasználásával, saját következtetéseivel támasztja alá. (Négy egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás).	0–12		
	F1 Rögzíti az alkotmány alapján, hogy kommunista egypártrendszert alakítanak ki Magyarországon a II. világháború után, és ezzel kapcsolatban lényegi	Rögzítés		
		0	1	

	megállapítást tesz (pl. létrehozzák a szociáldemokrata és a kommunista párt egyesítésével az MDP-t/az állami szerveket/a belügyminisztériumot pártirányítás alá veszik/a kialakítandó kommunista diktatúrát jogilag is legitimmé teszik az 1949-es alkotmány értelmében).	Megállapítás		
		0	1	2
	F2 Rögzíti a kép alapján, hogy a kommunista diktatúra látványos külsőségekkel befolyásolta a tömeget, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a személyi kultusz részeként ünnepséget rendeztek a párt vezetője/Rákosi számára).	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	F3 Rögzíti, hogy a hatalom „spontán” megnyilvánulásokat is kreált a legitimitás fenntartása érdekében, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. népdalként több „művet” is népszerűsítettek a párt iránti hűség bizonyítására/a „versek” többségének célja Rákosi személyének a dicsőítése volt/jól megjegyezhető propagandaszöveget alkottak, amelynek a célja az egypártrendszer törvényes működésének a bizonyítása volt).	Rögzítés		
		0	1	2
		Megállapítás		
		0	1	2
	F4 Rögzíti az államapparátusra vonatkozó adatok alapján, hogy a diktatúra fontosnak tartotta az államszervezet kézben tartását, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. növelték az államigazgatásban és a gazdasági irányításban a párthoz hű alkalmazottak létszámát/a pártapparátus irányította a közigazgatást).	Rögzítés		
		0	1	
	Megállapítás			
	0	1	2	
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgáló elemzi a Rákosi-rendszer politikáját (négy egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás).	0–12		
	E1 Rögzíti, hogy a Rákosi-féle Magyarország a szovjet csatlós országok egyike volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a Szovjetunió/Sztálin tudatosan támogatta a kommunista hatalmi elitet/elzárták a nyugati kapcsolatok lehetőségét/politikai, katonai megszállás/szovjet befolyás alatt állt az ország).	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	E2 Rögzíti, hogy a kommunista alkotmány kimondja az egypártrendszert, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. csak az MDP maradhatott a politikai életben/beolvasztották a kommunisták a szociáldemokrata pártot is/az országgyűlés szerepe formális lett/létrehozták az Elnöki Tanácsot, amely törvényerejű rendeleteket alkothatt).	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	E3 Rögzíti hogyan teremtették meg a közigazgatásban a kommunista irányítást/hogyan készítették elő Rákosi személyi kultuszát, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. visszautalhat előzményként a „B” listázásra/koncepciós perekben iktatták ki a politikai ellenfeleket/Sztálin születésnapjának ünneplését országossá alakították stb.)	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
	0	1	2	
E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja az elemzését.	Rögzítés			
	0	1		
	Megállapítás			
	0	1	2	

<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, az eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>	
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM	36
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM	18

17. A jobbágyság egységessé válása. (komplex)

Műveletek és tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó a jobbágyság egységessé válásának folyamatát ismerteti. A válasz a forrásrészletek felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel, a vizsgázó az állításait a források és saját ismeretei alapján logikusan és szakszerűen támasztja alá.	0–2		
		0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és a térbeli és időbeli elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését.	0–6		
	T1 Azonosítja az elemzendő események, jelenségek korát: Nagy Lajos uralkodása (1342–1382), Luxemburgi Zsigmond kora (1387–1437), a Dózsa-féle parasztfelkelés időszaka (1514), II. József uralma (1780–1790) és a reformkor vége (1848, áprilisi törvények), az ország török alóli felszabadítása utáni időszak (pl. 1699 után vagy 18. század), a dualizmus kora (1867–1918).	0	1	2
	T2 Rögzíti az elemzendő események és jelenségek térbeli vonatkozásait: a XIV-XV. században Magyarország Közép-Európa egyik legmeghatározóbb állama volt, a XVIII-XIX. században a Habsburg Birodalom részét képezte.	0	1	2
	T3 Helyesen értékeli a téma tér- és időbeli vonatkozásait.	0	1	2
Kommunikáció, szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0–6		
	K1 Használja az alábbi általános fogalmakat: pl. jobbágy, törvény, adó stb.	0	1	2
	K2 Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket (pl. kilenced, tized, robot, jogi egységesülés, vagyoni differenciálódás stb.).	0	1	2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, források használata	A vizsgázó a forrásokat felhasználja a válaszadáshoz, állításait a források felhasználásával, következtetéseivel támasztja alá. (Öt, egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás).	0–15		
	F1 Nagy Lajos törvénye alapján pl. rögzíti, hogy a jobbágyság jelentős adófizetési kötelezettséggel bír, és megállapítja, hogy a terheknek a földesurak és a királyi udvar egyaránt haszonélvezője.	Rögzítés		
		0	1	2
	F2 A Magyarok Krónikájából vett szövegrészlet alapján pl. rögzíti, hogy a jobbágyságnak csak szűk rétege élt az átlagosnál magasabb életszínvonalon, és megállapítja, hogy a vagyoni különbségek kezdettől fogva jóval jelentősebbek	Megállapítás		
		0	1	2
		Rögzítés		
0			1	
Megállapítás			2	

	voltak, mint a jogiak.	0	1	2
	F3 Az 1514. évi törvények alapján pl. rögzíti, hogy a jobbágyság pénzbeli és egyéb terheit (pl. robot) is írásban rögzítették, és megállapítja, hogy a Dózsa-féle parasztfelkelést használták ürügyként a földesurak a terhek kiterjesztésére.	Rögzítés		
		0	1	2
		Megállapítás		
		0	1	2
	F4 II. József rendelete alapján pl. rögzíti, hogy a jobbágyság jogai jelentősen bővültek (pl. a szabad költözködés, a szabad végrendelkezés joga stb.), és megállapítja, hogy jogi értelemben már ekkor egységesnek tekinthető a paraszti réteg.	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	F5 Az áprilisi törvények alapján pl. rögzíti, hogy a jobbágyfelszabadításra 1848-ig kellett várni, és megállapítja, hogy a kötelező örökváltság nyomán jogilag is lehetőségük nyílik a föld szabad birtoklására.	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgázó feltárja, elemzi és helyesen értékeli az eseményeket alakító tényezőket. A vizsgázó elemzi és összehasonlítja a jobbágyság egységessé válásának eltérő történelmi körülményeit, okait, következményeit; a történelmi jelenség kapcsán felismeri a különbségeket, s képes a változások nyomon követésére. (Öt, egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás.)	0–15		
	E1 Pl. rögzíti, hogy a jobbágyok terhei néha a lehetőségeiket meghaladó módon magasak voltak, de megállapítja, hogy a jogállásukban (esetleg kiszolgáltatottságukban) nincs különbség.	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	E2 Pl. rögzíti, hogy azonos kötelezettségek mellett is megfigyelhető vagyoni differenciálódás, és megállapítja, hogy nem minden értelemben vált egységessé a jobbágyság.	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	E3 Pl. rögzíti, hogy a szabályozások elsősorban nem a jobbágyság, hanem inkább a nemesség érdekeit szolgálták, és megállapítja, hogy az egységes szolgáltatások és az egyes jobbágycsaládokat érintő röghöz kötöttség miatt a jobbágyok nem vándorolhattak a valamilyen kedvezményt nyújtó nagybirtokosok földjére.	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
E4 Pl. rögzíti, hogy a felvilágosult abszolutizmus korának társadalomfelfogása jelentősen enyhített a jobbágyság terhein, és megállapítja, hogy uralkodói érdek is volt a jobbágyok helyzetének javítása vagy megállapítja, hogy a jobbágyok biztosították a forrását a fellendülő ipari termelésnek.	Rögzítés			
	0	1		
	Megállapítás			
	0	1	2	
E5 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja az elemzését.	Rögzítés			
	0	1		
	Megállapítás			
	0	1	2	
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, az eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>				
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM				
44				
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM				
22				

18. A gazdasági szerkezetváltások. (komplex)

Műveletek és tartalmak		Pont					
Feladatmegértés	A vizsgázó a magyar gazdaság szerkezetváltásának a változásait, ágazati megoszlásának az átalakulását mutatja be.	0–2					
	A válasz a forrásrészletek felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel, a vizsgázó az állításait a források és saját ismeretei alapján logikusan és szakszerűen támasztja alá.				0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és a térbeli és időbeli elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését.	0–6					
	T1 Azonosítja az elemzendő események, jelenségek korát: a három részre szakadt Magyarország időszaka (XVI–XVII. század), a Habsburg Birodalom uralma alatt lévő Magyarország (XVIII. század), a dualizmus kora (1867–1918) és a két világháború közötti Magyarország időszaka.				0	1	2
	T2 Rögzíti az elemzendő események és jelenségek térbeli vonatkozásait: a XVI–XVII. században a három országrész időszaka, a XVIII. században a Habsburg Birodalom részét képezi Magyarország, a dualizmus korában az Osztrák–Magyar Monarchiába tagozódik be az ország, majd a két világháború között, a trianoni békét követően az ország területe kb. 1/3-ára csökken le.				0	1	2
	T3 Helyesen értékeli a téma tér- és időbeli vonatkozásait.				0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0–6					
	K1 Használja az alábbi általános fogalmakat: pl. mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, gazdaság stb.				0	1	2
	K2 Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket (pl. rideg állattartás, export, import, külkereskedelmi mérleg, könnyűipar, nehézipar, gyáripar stb.).				0	1	2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.				0	1	2
Ismeretszerzés, források használata	A vizsgázó a forrásokat felhasználja a válaszadáshoz, állításait a források felhasználásával, következtetéseivel támasztja alá. (Öt, egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás).	0–15					
	F1 Az első táblázat alapján pl. rögzíti, hogy a kivitel jelentősen meghaladta a behozatalt (több mint kétszerese), és megállapítja, hogy Magyarország ekkor aktív (pozitív) külkereskedelmi mérleggel rendelkezett.				Rögzítés		
					0	1	
	F2 A második táblázat alapján pl. rögzíti, hogy a bemutatott korszakban a kiviteli termékek körében a mezőgazdaságiak, a behozatali áruk körében az iparcikkek domináltak, és megállapítja, hogy Magyarország az újkor folyamán végig megőrizte az agrárjellegét.				Rögzítés		
					0	1	
	F3 A harmadik táblázat alapján pl. rögzíti, hogy a dualizmus korában a leglátványosabb növekedés az ipari termelés területén következett be, és megállapítja, hogy Magyarország gazdasági fejlettség tekintetében csaknem				Rögzítés		
					0	1	2
					Megállapítás		

	utolérte Ausztriát <i> vagy az állami iparpártoló politika nagy mértékben kedvezett a gyors iparosodásnak.</i>	0	1	2
	F4 A negyedik táblázat alapján pl. rögzíti, hogy a könnyű- és nehézipar az élelmiszeripar rovására növelte a részarányát a gyáripari termelésen belül, és megállapítja, hogy az ország agrár-ipari jellege egyre erőteljesebbé válik a századfordulóra.	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	F5 Az ötödik táblázat alapján pl. rögzíti, hogy a textilipar fejlődése volt a leglátványosabb a XX. század első felében, és megállapítja, hogy a világgazdasági válság a legkevesebb a könnyűipari ágazatokat sújtotta.	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgáló feltárja, elemzi és helyesen értékeli az eseményeket alakító tényezőket. A vizsgáló elemzi és összehasonlítja a magyar gazdaság szerkezetváltásának, illetve az ágazati összetétel átalakulásának történelmi körülményeit, okait, következményeit; a történelmi jelenség kapcsán felismeri a különbségeket, s képes a változások nyomon követésére. (Öt, egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás.)	0–15		
	E1 Pl. rögzíti, hogy a három részre szakadt Magyarországon a megélhetés alapját az élőállatok kereskedelme jelentette, és megállapítja, hogy a széttagoltság az országrészek közötti gazdasági kapcsolatokat nem érintette hátrányosan.	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	E2 Pl. rögzíti, hogy a XVIII. századi Magyarország kivételében szinte kizárólag agrárcikkek jelennek meg, és megállapítja, hogy a kettős vámrendelettel a Habsburg Birodalom konzerválni akarta az ország agrárjellegét.	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	E3 Pl. rögzíti, hogy a magyar gazdaság első komolyabb szerkezetváltozása a XIX. század második felében következett be (az ipar javára), és megállapítja, hogy a dualizmus korában Magyarország önálló, gyors fejlődésének már nem volt külső akadálya.	Rögzítés		
	0	1		
	Megállapítás			
	0	1	2	
E4 Pl. rögzíti, hogy a gazdaság ágazati összetételének megváltozása az iparban mutatkozott meg a leglátványosabban (az élelmiszeripar és a nehézipar egyes ágainak visszaesésével), és megállapítja, hogy a trianoni határmódosításokkal a hanyatló iparágak nyersanyaghiánnyal és kapacitás-kihasználatlansággal küszködtek.	Rögzítés			
	0	1		
	Megállapítás			
	0	1	2	
E5 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja az elemzést.	Rögzítés			
	0	1		
	Megállapítás			
	0	1	2	
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, az eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>				
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM				44
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM				22